

ИЧЕЖИЦА

или

РЕДЪ КНИЖКЫ ЗА ДѢЦАТА

КНИЖКА IV.

Б о г ъ .

По-прѣди, като влѣзохъ въ една кѣщица, намѣрихъ единъ часоказъ окаченъ на стѣнѣтъ, който не бѣше тамъ по-напрѣдъ; азъ попытахъ: кой донесълъ този часоказъ въ кѣщи и го окачилъ на стѣнѣтъ? —

Прѣзъ първы-тъ дни на пролѣтъ-тъ отидохъ въ една градинѣ, дѣто онѣзъ годинѣ (лани) нѣмаше нищо посѣяно и нѣмаше освѣтъ дивъ бурень наникнѣлъ, и видѣхъ много *фиданки* насадени на редъ, и азъ попытахъ: «Кой е насадилъ тука тѣзи фиданы?» —

Часоказъ-тъ не можаше отъ самобесе си да дойде въ кѣщи, и фиданкытъ неможахъ отъ самосебе си да ся насаждать въ градинѣтъ, защото и сѣменца ако быхъ случайно паднѣли не можахъ пакъ тѣй случайно да ся наредятъ така правилно и на редъ.

Ще каже че колчемъ стане нѣщо, азъ имамъ за вѣрно туй, че непрѣмѣнно нѣкой го е направилъ; сирѣчь, знамъ за вѣрно че всяко промѣненіе си има причинѣ-тъ,

и за туй азъ пытамъ : Кой е окачилъ тамъ часоказътъ ? кой е насадилъ дръвѣята въ градинжѣтъ ?

А когато гледахъ слънцето, мѣсецътъ, звѣздытъ, земѣж-тѣ и много други работы, които ся познаватъ че не сѣ направа на чловѣчески рѣцѣ, азъ пытахъ : Кой е направилъ слънцето, мѣсецътъ и земѣжѣтъ ? понеже ся вижда и ся познава че тѣ отъ самосебе си не сѣ станжли. На това и родители-тѣ ми и учители-тѣ ми сѣ казвали, че всичко това го е направилъ Единъ, и Тогози единыйтъ Създатель който е направилъ всичко ный наричамы БОГЪ.

Пр о л ѣ т ѣ .

Елате да идимъ на вѣнъ по ливадытъ, да видимъ какъ никнѣтъ цвѣтата, да чуемъ птичкытъ какъ чуруликатъ, и да поиграемъ по зеленжѣтъ моравж. Зимата ся свърши и си отиде ; дръвѣята всички все напѣжили, зарзалуйкытъ и черешитѣ цвѣнжли и зеленытъ имъ листове ся развивать.

Всеякаквы малкы гадинкы и бубулечицы пълзять и подскачкатъ а пеперудкы-тѣ лѣтятъ тукъ тамъ и тѣ ся осѣщаютъ развеселены, радвать ся че сѣ живы. Тѣ могатъ да благодарять Бога въ срдце-то си, но ный можемъ да Го благодаримъ съ языкъ-тѣ си ; прочее ный трѣба да го славословимъ повече.

Птичицы-тѣ могатъ да свирукать, да чуруликатъ и агънцата могатъ да блѣжѣтъ ; но ный можемъ да отворимъ устнытъ си и да славословимъ Бога, можемъ да говоримъ за голѣмытъ Неговы добрини. Прочее ще Го славословимъ за себе си, ще Го славословимъ и за онызи които неможѣтъ да говорятъ.

Дръвѣя, кои-то цвѣтите, и агънца кои-то подскачкате, ако да можахте, вы быхте казали колко е добръ Господъ Богъ нашъ ; но вы неможите да говорите, тогазы намъ ся пада да кажемъ : **КОЛКО Е ДОБРЪ ГОСПОДЪ БОГЪ НАШЪ ! Колко е Великъ и Славенъ ! Колко сѣ чудны Неговытъ дѣла !**

Книжовната наука.

Една отъ най-голъмытъ дарбы Божии на чловѣка е книжовната му наука. Споредъ неѣ научаваме какво е станѣло и какво става днесъ по всички далечны страны на вселеннѣѣ; открываме какво сѣ направили на старо врѣме прадѣдытъ ны, спазваме за потрѣбѣтъ си, прѣзъ всички си животъ, онова което можахме да забравиме за малко врѣме, и събираме богато съкровище свѣдѣнія за потомцытъ си.

Чрезъ писмото, може Европеецтъ да държи взаимнописаніе съ пріателя си въ Америкѣ или въ Японіѣ; а чрезъ прочитаніето, научаваме какъ сѣ ся обхождали старытъ Българи, по кой начинъ сѣ служили Богу Евреитъ; познаваме какво е писалъ Моисей, что е пророкувалъ Енохъ, гдѣ е живѣлъ Адамъ и какво е направилъ въ рай. Чрезъ книжовнѣтъ наукѣ и най-последнитъ наши внуцы могатъ да ся научатъ какво станва сега въ нашѣ Българіѣ еще и въ далечный Кытай.

Съ еднаж рѣчь, писменното художество съживява всички минѣли години и прѣдставя като прѣдъ насъ и най-удалеченитъ народы; щото и съ жителитъ на четирѣхъ крайща на земѣтъ, отъ най-старытъ вѣкове па чловѣчеството, можемы нѣкакъ си да ся спрѣказуваме и да ся опознаваме.

Но най-първа полза е знаніето на Священното Писаніе, въ което отредилъ Богъ на преднитъ свои слугы да напишѣтъ открытіята, колкото самъ Той е направилъ съ силѣтъ на правдѣтъ, на промыслѣтъ и на своѣтъ благодать, за да познаемъ ный пѣтътъ къмъ небесата и къмъ вѣчното блаженство.

Така книжовната наука ни дава единъ видъ безсмъртіе на този свѣтъ, и ны е дала Словото Божіе за подкрѣплѣніе на безсмъртнѣтъ нашѣ надѣждѣ за въ бѣдѣще.

— По-добрѣ е да научишъ чедото си на Книжно ученіе а не да му напечелишъ пары да му оставишъ.

— Въ каквото и да е занятіе не искуснитъ сѣ много и за нищо не сѣ достойны, а искуснитъ сѣ малко и за всичко достойны.

Любовь къмъ отечеството.

Отъ всички общински свръски най-милата и най драголюбната е оная която свръзва всякого съ отечеството му. Безъ сумнѣние ный обычаи родители си, сродници си и приятели си, но любовта къмъ отечеството осръдоточва и схваща въ себе си изобщо всичкитъ чувствования на любовтъж. Отецеството, тъй да кажъ, е общата наша майка и питателка; то има нѣщо материнско въ себе си, което ни вдъхнува чувство съотвѣтно съсъ синовно благочестіе.

Любовта къмъ отечеството е врожденна, и най силната въ челоуѣка любовь; защото онзи който изнурува животътъ си за доброто на отечеството си, ще каже че жъртвува всичко що има за вѣрѣтъж който исповѣдва, за благосъстояніето на онѣзи съ които наедно живѣе, за охонныйтъ животъ на родители си, на роднинитъ си и съ еднакъ речъ на братіята си.

Отецеството има неописани и свещенны правдини връзь прѣимуществата, добродѣтели, връзь чувствата ни и връзь всичкитъ ни изобщо дѣянія. И тъй въ което състояние и да ся намѣрваме, ный смы дѣйствителны войны на отечеството, и отъ това смы задължени да бдимъ всякога за него и да смы готовы въ всяко врѣме и на всякой часъ да притичваме на помощ и въ най-малкѣтъ му нуждѣ. Да служи прочее нѣкой на отечеството си и на народътъ си е не само пріятно но и славно нѣщо е, а да го не навижда и да ся отрича отъ него е не само бесчестно, но е и голѣмо прѣстѣпленіе.

Когато прѣдлежи да служимъ на отечеството въ каквото и да е служеніе за неговото прѣуспѣваніе, трѣба да прѣстанва между насъ всяка враждина, и да мѣква всяка страсть. Въ служеніето на отечеството трѣба да исчезнува разницата на особенъ челоуѣкъ и на особня народность и мѣстность, а на попрището трѣба да излѣзватъ само граждани, сынове на единъ и той Отецъ — Отецеството. Който прѣзира отечеството си и братіята си той прѣзира самъ себеси и заслужва прѣзрѣніето на всичко челоуѣчество.

И тъй най-прѣкрасното и най-правственното отъ вро-

жденнытъ стремленія, които е вдъхналъ Богъ въ сърдцето на чловѣка, то е любовта къмъ отечеството; нейъ образованытъ въ старытъ врѣмена народы развихъ и възвиси-хъ до най высокійтъ ѝ бѣлѣгъ. Християнството обаче отреди истиннытъ ѝ мѣркъ, като прѣди всичко друго ни наръчва правдѣтъ и ни заповѣдва да обычаи равно всички чловѣцы, защото сѣ наши братіа, създание на истого Бога и призвани на истѣтъ вѣчностъ. Но тази обща любовь къмъ чловѣчество-то не ны въспира да обычаи повече отъ други своитѣ сънародници и сыгражданы.

Изнамѣрванія и открытія.

Първата отъ нуждытъ на чловѣка, тази т. е. на съхраненіето му, трѣбаше да му вдѣхне идейтъ на първытъ неговы изнамѣрванія и открытія. Имаше нуждѣ отъ облъкло за да ся прѣдпазва отъ промѣненіето на годишнытъ врѣмена; тѣй и отъ оржжіа за да ся защищава отъ дивытъ звѣрове и да си промыслева хранѣ. Испослѣ новы нужды за да прикѣтва и спазва произведеніята си и да ги умножава направихъ го да изнамѣри земледѣльческытъ орждіа, както бравѣтъ, ралото и дрѣ.

Първытъ сѣмена на художествата сѣ възникнали въ Египетъ, Персіѣ и въ Халдеѣ, отъ които като ги заехъ Финикіяннытъ поосъвършенствувахъ ги до нейдѣ. Отъ Египетъ и Финикіѣ първата цивилизациа засегнѣ Малѣ Азіѣ и Гръціѣ. А гръцытъ като пріехъ първытъ сѣмена на художествата и на промышленностьтъ възвсихъ ги до единъ по-горенъ степенъ на съвършенство, така и наукытъ и искусствата. Отъ тѣхъ ги заехъ Македонцытъ и Римленитѣ но тѣ не направихъ нѣкои напѣдванія въ тѣхъ.

А когато Западната Римска държава станѣ плѣнъ на нахѣлталытъ въ нейъ новы народы, то и малкытъ напѣдѣкъ който бѣхъ направили въ цивилизациѣтъ Римленитѣ ся унищожилъ и мракъ дълбокъ покрываше всичкы почти извѣстенъ тогазы свѣтъ. Но около осмото столѣтіе слѣдѣ Х. Арабитѣ, като имахъ на рѣкѣ първообразнытъ списанія на гръцытъ зехъ да обработвать художествата и на-

укытъ и направихъ и тѣ отъ своиѣ странѣ нѣкои изна-мѣрванія, каквото на часовницытъ, на музикалнытъ органы въ западнытъ черквы, на клькотнытъ (камбанытъ), на числителнытъ цифры, които отъ това ся и Арабскы наричатъ и дрѣ. Малкы нѣкои знанія и искуства ся съхранихъ также и у Византійцытъ отъ които и нашитѣ Българи бѣ-хъ доста нѣща заели.

Въ врѣмето на кръстопоснытъ войны Европейцытъ захвхъ отъ Истокъ много новы познанія. Тогазы познахъ шекерытъ, огледалата и много други машинистны орѣдія. А послѣ слѣдъ покоряваніето на Българіѣхъ и паданіето на Цариградъ и отъ двѣтъ тѣзи земи ся прѣнесохъ на Западъ е-ще повече художества и знанія, които дадохъ голѣмъ по-литъ на наукытъ и искуствата и отворихъ пѣтъ на новы изнамѣрванія.

Въ 4-то и 15-то столѣтіе ся изнамѣрихъ баруытъ, и писаніето съ масляно мастило и печатаніето съ издѣлбаны на мѣдъ изображения, употрѣбеніето на пушкытъ и топовеы.

Компасытъ (морската пусула) хартіята отъ парцалы и печатаніето. Прѣзъ истото столѣтіе Христофоръ Коломбъ открь Новый-тъ свѣтъ (Америкъ) а Васко Дегамо пѣхътъ за въ Индіѣхъ по-морето.

Въ седемнадесетото столѣтіе Галилей открь законытъ на тяжестытъ и изнамѣри телескопытъ; съврѣменно пакъ други великы мѣжіе изнамѣрихъ тежкомѣрытъ, тепломѣ-рытъ, микроскопытъ (зерцалникытъ или орѣдіето съ което могатъ да ся виждатъ недовижданытъ съ просты очи дре-бны прѣдметы) и други орѣдія за физикытъ, кръвообра-щеніето на кръвытъ, бързотытъ на свѣтлиннытъ и дрѣ. А прѣзъ осемнадесетото столѣтіе станыхъ еще по-голѣмы открьтія; изнамѣрихъ ся машины за прѣденіе и тъканіе, парытъ и балонытъ.

Прѣзъ сегашното пакъ деветнадесето столѣтіе станыхъ безбройны открьтія и напрѣдванія въ индустріѣхъ. Но-вытъ промышленици и художници спомаганы отъ знаніята а най-вече отъ естественытъ науки хыміѣхъ и астроно-міѣхъ, изнамѣрихъ параходытъ, желѣзнытъ пѣтища, па-рожеркытъ и изобщо пародвижнытъ машины, висещитѣ же-

лѣзны мостове, морскыѣ фенеры, илектрическыѣ телеграфы, макынныѣ тискове за печать, литографіѣжѣ, фотографіѣжѣ, освѣтленіето съ газѣтъ и дрѣ.

Телеграфѣтъ.

Гърцитѣ въ старо врѣме си съобщавали за скоро извѣстіята прѣзъ голѣмы разстоянія съ огнь, а Римляни-тѣ бѣхѣ осъвършенствовали това срѣдство за съобщеніе. Новитѣ писатели направихѣ многобройны опыты за да си съобщаватъ на бързо извѣстія съ нѣкаквы знакове ; но всички тѣхны методы ся напуснѣхѣ и изчезнѣхѣ отъ какъ ся появихѣ знакове-тѣ на *Карла Шанпа*, кой-то изнамѣтри *телеграфѣтъ*, въ лѣто отъ Христа 1792. Това изнамѣрваніе ся отличава и държи първо мѣсто отъ всички другы, по това че : различнитѣ бѣлѣзы, който могатъ ся прѣдстави съ телеграфѣ-тѣ, съставятъ еднѣ азбукѣ, посредствомъ който человекъ може да извѣсти всичко, което ище. Отъ опытитѣ направены въ год. 1793, доказано е че пропращаніе-то на еднѣ депешѣ (письмо) може да стане въ 13 минуты и 30 секунды, за едно растояніе отъ 48 левгы. (Една левга има 4444 метры, или 6943 $\frac{3}{4}$ арш.) По чрѣзъ, така нареченныйтѣ, электрический телеграфѣ, наскоро изнамѣренѣ, пропращаніето е почти мгно-венно. Отъ дестина, 15 години на самѣ телеграфскыѣ жи-цы ся размрежихѣ на всякъдѣ почти и въ нашѣтѣ земѣхѣ и улеснихѣ въ много потрѣбныѣ съобщенія.

Дромадеръ или Камила съ еднѣ гърбицѣ.

Дромадеръ или както Арабытѣ ѣхъ казватъ *Корабъ въ пустыниѣжѣ* е въ употребленіе еще отъ Авраамово врѣ-ме. Тя живѣе въ Югозападнѣ Азіѣхѣ, въ Сѣвернѣ Афри-кѣхѣ, Гърціѣхѣ, Турціѣхѣ и въ Южны-тѣ страны на Россіѣхѣ. Сега ся трудятъ да ги развѣждатъ и въ Америкѣхѣ. Ками-лата не ся е запомнила въ диво състояние. По много свой-ства принадлежащи само на камилѣтѣхѣ, трѣба да запозна-емъ младытѣ наши читатели съ неѣхѣ. Като мыслимъ че по-

вечето отъ нашитѣ читатели сѣ виждали камилѣ, за това нѣма да ѣх описваме тука каква е на гледъ, а само ще кажемъ, че тя непрѣдставя почти никаквѣ пріятность да ѣх гледашь. Камилата не е и много деликата, тя е доволна като ѣ сѣ даде сѣно или други сухи корени или трѣвы, кои-то яде сѣ добрѣ охотѣ.

Природата е направила това животно сѣ таквозѣ тѣло, което да може да прѣтърпява въ пустынѣхъ разны лишения : тѣй на пр. нозѣхъ на камилѣхъ сѣ обвиты сѣ едно вещество, което ѣ служи като подковыхъ на коня за да може да ходи и по горещый пѣсѣкъ ; въ стомахѣхъ ѣ ся намира единъ излишенъ мѣхъ, въ който държи повече водѣ, а въ грѣбнакѣхъ ѣ ся намира една грѣбницѣ, коя-то сѣстои само отъ жиръ (лой). Когато животното трѣбва да прѣкара нѣколко дни въ пустынѣхъ безъ водѣ и хранѣ, тогазѣ то ся храни сѣ жирѣхъ на грѣбницѣ-хъ си, а сѣ водѣхъ която ся сѣдържа въ мѣхѣхъ му, утолява жаждѣхъ си. И така тя може да прѣкара безъ водѣ осѣмь дни, и безъ хранѣ много врѣме. Камилата е голѣма, силна и ходи много скоро, а еще е и умна. Когато ѣх прѣтоваряхъ, тя не ся исправа, ще каже че измѣрва силѣхъ си сѣ натовареното врѣме.

Очевидно е, че това животно е неоцѣнимо за пустынѣхъ, дѣто нѣма ни водѣ, ни трѣвѣ и грѣе силно слѣнце : ако да не бѣше камилата, то никакво търговско сношеніе и прѣносваніе не бы было възможно въ страшны-хъ пустыни ; но чрѣзъ тѣхъ цѣлы керваны ся срѣщатъ въ пѣсѣчливото море, на което пристанищата сѣ Оазисы, за които другъ пѣхъ ще кажемъ нѣщо.

Камилата е отъ ползѣ за человекѣ, не само като прѣносителъ за въ торговѣхъ-хъ, но и сѣ частитѣ на тѣлото си тя му доставя много потребности за продовольствіа. На пр. дава му млѣко, масло, сыреніе, месо, отъ кожѣхъ ѣ си правяхъ обуца, отъ козинѣхъ ѣ платове и други. За това Арабыхъ обычатъ това животно като пріятель, и кога ся намирахъ на пѣхъ приказватъ му приказки, пѣхъхъ му пѣсни, а слѣдъ смъртѣхъ му оплакватъ го сѣ почитаніе.

Прѣмудрый Създалъ, които е снабдилъ пѣсѣчливѣхъ

морета съ туй многополезно животно, въ Африкѣ и Азіѣ не е прѣзрѣлъ съвернитѣ страны, понеже е снабдилъ и тѣхъ съ *търгавый елень*, за който може бы да поговоримъ нѣщо по-послѣ; а за сега само това ще кажемъ, че полярнитѣ жители ся гордѣхъ съ него, и то праведно, защото и той не по-малко послужва на тѣхъ отъ колкото камилятъ на пустыножителитѣ.

Етнографическа очерка. —

С л а в я н ы

СЛАВЯНЫ (а), тѣй са наричахъ скупщината на Народитѣ отъ *Индо-Германското происхождение*, която днесъ е разпрѣсната и распространена, токо-речи по сичка *Восточна Европа* и въ *Сѣверна Азіа*, въ които тѣ обитаваха искони, подиръ излѣзване-то си отъ *Индія*, и бѣха извѣстны и знайны подъ имената *Сарматы* (б). — Първоначалното име на тѣзи народы е было *Венды* и *Сорабы*, — и за *Вендытъ*, които имахъ търговски сношенія, земање и даване, съ народитѣ на Балтійскитѣ брѣгове, упоменуваса вече рано въ Римскитѣ Писатели и . . ; тѣ исторически стѣпватъ дори и въ *Йорнанда* или *Йорландеса*; а названіето *Сорабы*, *Прокопій* го употребява, като старо, свойственно на сичкитѣ *Славянскы покольнія*, съгласно съ *Исторіата*. —

Славянитѣ имахъ главното си мѣстопребываніе около *Карпатскытъ горы*, въ *стара Хорватія*, отъ гдѣто са разпрѣснахъ и

(а) Името *Славяны* е учено и книжно а не народно, и отъ другоземцитѣ е распространено. — Нѣма ни единъ народъ на свѣта, който да е наричалъ себе си *Славяны*, освѣнь *Словацитѣ* въ *Речія*. *Арабытъ* са заели туй име *Slavi* отъ *Гръцитѣ*; а *Френскитѣ* лѣтописи — отъ *Латинцитѣ*. — Ако единъ писатели и да го производять отъ *Слава* други отъ *Слово*, а трети отъ *человѣка*, сѣщество словесно и славно. Но не е тѣй. — и не отъ *Скандинавското Slav, Slaf*, един. а множ. *Slaverne*, което значи отъ *Сканд.* по *Бълг.* *слаби*, *подчинени*, *подрѣчны* — *робы*, както го произвежда *Г-нь Сабининъ*.

(б) *Сарматытъ*, съ туй име ги наричали *Гръцитѣ* на присѣхъ (по приликата на цвѣта на очитѣ имъ съ очитѣ на ехиднитѣ) *Яшероглазы*, *ехиднооки*; подъ името *Сарматы* са крыаха *Русскитѣ* и *Български Славяны*. — *Сарматытъ* по нѣкои придобили име отъ *Персидската дума „Серма“* по *Бълг.* „студено“ *Народъ* на студены мѣста; или отъ *Мидската дума „Савр“* или „*Сара*“ и отъ *Персидското „Саръ, Серъ“* = глава, пустыня, степь; и отъ „*Мать*“ = *Народъ*, и тѣй *Сарматы* значи *Пустынный Народъ*; *Главный Народъ*; —

распространихъ : на *Востокъ* до *Балтійското море* ; на *Западъ*, до *Емба (Лаба)* и *Заала* ; а подиръ паданъето и събаранъе-то на *Гунското*, или *Балмарското Царство*, подиръ смърта на *Атила* или *Тълана (а)*,—и на *Югъ*, прѣзъ *Дунава* по сичкѣя *Старо-Платинскій Полуостровъ* са разсѣяха и разлѣяхъ, като погрой. Съ свършванъето на *Народнитъ преселения* въ VII то столѣтіе, свършиса также и раздробиванъето на туй голѣмо *Славянско племе*, на *отдѣлни поколѣнія*, и малко по малко зехъ да са образуватъ отъ тѣхъ, и *гольми* и *малки Господарства*. —

Вообще, сичкото *Славянско племе* можи да са раздѣли на два *гольми дѣла*, или *клона*. На първия дѣлъ са отнасятъ : *Русситъ*, *Балмаритъ* и *Иллирійцитъ* (*Сърбитъ*, *Кроатитъ*, *Вендитъ*) ; на втория—са причитатъ : *Лехитъ* (*Поляцитъ* обитатели-тѣ на *Силезія* и *Померанія*), *Чехитъ*, или *Богемцитъ* (*Моравцитъ*, *Словацитъ*) и *Полабцитъ* (останки на *Лужицкитъ Венды*, загинало *Славянско Племе* въ *Съверна Германія*). —

Като извадимъ голѣмото *Русско Господарство*, *Сърбія*, и *Черна Гора*, които са ползватъ съ нѣкоя самостоятелность, почти сичкитъ други *Славянски Господарства* загинахъ, и отживѣхъ вѣка на славата си! — Тѣй *Богемія*, по 650 г., при *Само*, по-подиръ при *Пржемыслитъ* ; — *Балмарското гольмо Господарство*, отъ времето на *Бориса—Михаила* (850 г.)—*Велико-Моравското* при *Святополка* (870—994) ; — *Полското*, което са образова, въ VII и VIII столѣтіе, отъ 860 г., при *Пяститъ*, то са унищожи съвсѣмъ по 1831 год. — *Сръбското*, което са образува при *Стефана Богуслава*, отъ 1040, г., токо то сега, показва признакъ на политически животъ. — *Полабитъ* никога не сѣ достигали самостоятелность. — Въ днешното време, като извадимъ *Россія*, броятъ са, до 82, (?)миліона *Славяни*, които сѣ подъ управленіето на *Саксонія*, *Прусія*, *Австрія* и *Турція*.—

(а) Отъ името на *Атила* *Оріенталиститъ*, въ лицето на славныя *Кинезистъ*, *Іакынта Бичурина* вече са отказахъ : той положително обяви, че въ тѣзи звукове нѣма нищо *Азіатско*. Като откъснимъ, *А*, което гръцитъ обичахъ да притурятъ (на пр : *А-риминонъ*, вл, *Римини* ; *А-Загоріумъ*, вл, *Загора*, и пр.) и като припомнимъ, че въ *Вин*, падежъ, *Гърцы-тѣ* говоряхъ *А-тиланъ*, лесно са види, че настоящето име *Атила* е было *Българското—Тѣланъ*, а *Велико-Русското—Тиланъ*. Негова баща са наричаше *Мандухъ* ; слѣдователно неговото пълно име е было *Тѣланъ Мандушевъ*. —

Забѣлѣжка отъ редакційжж — *Прилаганата* очерка както и *забѣлѣжкитъ* ако и да не сѣ въ всичко отъ *общепріетитъ*, то пакъ като сѣ изводъ отъ *мнѣніята* на нѣкои *критически изслѣдованія* съобщаваме ги въ този видъ на *младитъ си читатели* за да разбудимъ въ тѣхъ *любопытството* къмъ подобни *изслѣдованія* и *распытванія* върху *Етнографійжж*.

Славянската Митологія. Най-старитѣ разказы и отколѣшнытъ извѣстія доказватъ, че първоначално въ сичкитѣ *Славянски племена*, господствovali еднакви понятія въ Богослуженіето, и че най-старото *вѣрованье*, е было поклоненіе на природата, *Моотеизмъ*, кой-то, постоянно и полетка легка, като са затымиваше, изнайнапредъ са измѣни въ *Политеизмъ*, и на край са свърши съ *Пантеизма*.— Общи Богъ въ сичкитѣ *Славяны* са почиташе *Свѣтовидъ*, край и около когото другитѣ божества имали значеніе токо на *полу-богосы*. — Най-много и высокопочитаемы, изъ числото на подирнитѣ богосы, были: *Перунъ* или *Грьмникъ*, равносиленъ на *Юпитера*: и *Радегастъ*, — на *Меркуріа*. —

Славенскитѣ езыци. Тѣ образуватъ дѣлъ отъ *Индо-Германското семейство* на езыцитѣ.—Най-рано отъ другитѣ ся образова *Нарѣчіето Старо-Бѣмарско*, или *Църковно-Славянско-то*, но то не станѣ общи *Литературенъ езыкъ* за сичкы-тѣ *Славянскы народы*, а сѣки отъ тѣхъ обработи свое собствено *нарѣчіе*, кое-то е достигнало много, или малко литературно развитіе. Тѣй са различаватъ днесъ *езыцитѣ*: *Ново-Бѣмарскія*, *Русскія* (*Великорусскія*, *Малорусскія* и *Бѣлорусскія*), *Сръбскія*, или *Иллирическія* (собствено, *Сръбскія* съ *Кроатскія* и *Вендскія*), *Полскія* съ *Кушубскія*, *Чешскія* или *Богемскія*, близкѣкъ къмъ него *Словацкія*, *Вендскія*, въ *Горня* и *Долня Лузація* и *Полабскія*, който сѣществува въ *Люнсбургъ*, *Алтмаркъ* и сѣвѣмъ изсчезна и са изгуби въ прѣминалото столѣтіе. Отъ 8-тъ *Нарѣчіа*, *тры-тъ* първы принадлежатъ къмъ *С—Вѣсточныя клонъ*, а останалитѣ — на *Юго-Вѣсточныя клонъ*. —

Славенскитѣ Литератури. Тѣй са наричатъ вообще тѣзи, — които са достигнали, особито развитіе; а въ особенностъ, подъ туй име разумѣватъ, освенъ умрѣлата *Църковно-Славянска*, или *Старо Бѣмарска Литература*, *Чешската*, *Поляшката*, *Русската*, *Сръбската Бѣмарската* нова която успѣва днесъ, — Споредъ туй въ тѣхъ най-много са е развилъ *Славянскія духъ*.— По числото на печатаны книги, — най богата, отъ тѣхъ е *Русската Литература*.

† † †

За вѣчна помень

На милото ми петъ-годишно дѣте

ЯНАКЯ (АСЕНЯ),

упокоевъ на 20 Февр. 1871

Посвѣщавамъ горнитѣ редовце

на Българскитѣ дѣца и читатели.

СТОЯНЪ ПОПЪ АНДРЕЕВЪ РОБОВЪ

Аврамъ Линколнъ.

(Продълженіе отъ Книжка III).

Ако Линколнъ и да е былъ отъ рано еще противенъ на много «домашны учреждения»; но само въ 1834 г. той вече ся рѣшилъ да ся бори прогивъ тѣхъ и да гледа да измѣни твърдѣ много; а въ тѣзи сѣщъ годинахъ той былъ избранъ за членъ на Законодателното събрание въ Илинойсъ. Въ това ново званіе Линколнъ показалъ голѣмъ талантъ, възставалъ противъ робовладѣльцѣтъ, доказвалъ, че робството е зло, и твърдѣ скоро станалъ прѣдводителъ на прѣобразователнахъ партіяхъ и замѣчателна политическа личность въ всячкый щатъ. Но Линколнъ искалъ по-широка дѣятельность и достигналъ своитѣ цѣли, — той былъ избранъ въ Илинойсъ за депутатъ въ Вашингтонскыйтъ конгресъ, и исполнялъ това званіе двѣ години.

Линколнъ продължавалъ, както и въ Илинойсъ да възстава противъ робството, но възставалъ умѣрено, защото ся боялъ да не пламне междоусобна война, както ся случило послѣ нѣкое врѣме.

Отъ 1849 и до 1854 година Линколнъ оставилъ господарственнахъ службъ, възпитавалъ дѣцата си и занималъ ся съ адвокатството и съ правовѣднѣго. Адвокатската Линколнова практика му доносяла добры доходи и той скоро былъ въ състояние да ся посели на постоянно жителство въ Спрингфилдъ, главныйтъ градъ въ Илинойскыйтъ щатъ, дѣто и живѣлъ дълго време догдѣ не станалъ господарственный челоувѣкъ.

Еще въ 1849 годинахъ робовладѣтелна-та партія повдигнала шумотевицъ по поводъ на това дѣто новыйтъ щатъ Калифорнія встъпилъ въ Американскый съюзъ. До сега были 15 щата свободни и 15 робовладѣтелни. Калифорнія была пріета като свободенъ щатъ; но робовладѣлитѣ не стоели мирни. Въ по-напрѣднитѣ врѣмена свободнитѣ щати не были обязани да хващатъ забгнѣлыхъ робове и да ги прѣдавать въ рѣцѣтъ на тѣхныхъ господари-тираны; но въ 1850 годинахъ съставили законъ въ ползъ на робовладѣлитѣ. Но и тази стѣпка была малка за тѣхъ, и тѣ захванѣли да запрѣщаватъ онѣзи съчиненія, които говорили за ползъ на робитѣ и да прислѣдуютъ либералныѣ писатели. Но пріятелитѣ на свободѣтъ и на човѣчеството възстанѣли противъ тѣзи злоупотрѣбленія и захванѣли по-энергическы да дѣйствовать спротивъ ненаниснѣхъ имъ системъ. Линколнъ былъ въ числото на «човѣколюбивото общество,» но былъ по-умѣренъ отъ пріятелитѣ си. По този случай Линколнъ нѣколко пѣктя ся отказвалъ отъ своето лично честолюбіе, за да не ослаби партіяхъ си. Въ 1854 г. той былъ кандидатъ за сенаторъ, засѣдно съ Трумбола, който былъ така сѣщо изъ либералнахъ партіяхъ. За да засили партіяхъ си Линколнъ самъ подалъ гласъ за Трумбола и убѣдилъ и другыѣ свои привърженници да направятъ сѣщото. Послѣ той ся отказалъ отъ градоначалството въ Илинойсъ, за да не даде възможность на политическыѣ си непріатели да ся засилатъ.

Въ 1856 г. либералната партія поискала да избере Линколна за подпрѣседатель; но той ся отказалъ и подалъ гласъ за Фремонта. Въ 1858 г. произлегла между Линколна и Дугласа голѣма борба; народътъ былъ отъ кѣмъ Линколна, който проповѣдвалъ равенство, братство и свобода; а Дугласъ робство и униженіе. Линколнъ ималъ повече гласове, но тѣзи гласове така ся расподѣлили по окружноститъ, щото Дугласъ былъ избранъ за сенаторъ, а Линколнъ падналъ. Това обстоятелство имало за Линколна голѣма важность, защото неговитъ проповѣди ся прочитали отъ всякого; всякой вече разбралъ що иска той, и въ 1860 г. прѣдложили него за прѣдседатель на републикѣтъ. Нѣкои пріатели на Линколна зели два кола, които той нѣкога си изострилъ за кадицѣтъ си, украсили ги съ цвѣтя и турили имъ надпись: «Тѣзи коліе сѣ изострени отъ бѣдѣщитъ нашъ прѣдседатель, който може да работи и съ рацѣ, както и съ умъ». Това подѣйствовало твърдъ силно на проститъ класъ, защото му доказвало, че бывшійтъ дървостѣецъ е народенъ чловѣкъ и знае що е сиромашія, и тѣй Линколнъ былъ избранъ за прѣдседатель.

Робовладѣлцитъ употребили всичкитъ си сили да ся въспротивятъ на това избраніе; но тѣхнитъ усилія останѣли напразно. — и захванѣлъ ся междусобнитъ американскій бой, който ся продължава четири години. Послѣдствіята на тѣзи войнѣ быдохъ таквызъ че робовладѣтелството ся унищожи и цѣли милионы робы станѣхъ свободны хора.

На много пѣтя непріятелитъ на Линколна искали да убійтъ този великъ чловѣкъ, но той ся непалялъ отъ нищо и отъ никого, а продължавалъ захванѣтитъ прѣобразованія, — и извършилъ ги. Но най-послѣ непріятелитъ Линколовни си отмъстили като го убили на 14. Априлія 1865 г. съ ражкѣтъ на Буса, който былъ простъ послушникъ на робовладѣлцитъ. Но и чрѣзъ това робовладѣлцитъ не само не достигнали своитъ цѣли, но еще съвсѣмъ убили партіѣтъ си. Народътъ е днесъ до таквъзъ степенъ привързанъ кѣмъ великитъ освободитель и кѣмъ неговитъ идеѣ, щото неговото име всякога ще бѣде основаніе на свободата и равенството. «Почтенното име на Линколна ще да остане за образецъ и за сегашното и за бѣдѣщитъ поколѣнія», говори единъ Линколовъ живописатель.

На свършеніе ный ще приведемъ за нашитъ млади читатели онѣзи думы на великитъ този чловѣкъ дѣто той явно проповѣдува че всякой чловѣкъ е длженъ да достигне до самостоятеленъ животъ. «Кога едно младо момчѣ достигне до таквъзъ възраст, въ коіто вече то излази изъ подъ родителското титрство, и когато намѣсто капиталъ има само двѣ якы рацѣ и твърдо желаніе да ся труди и да работи; и като е свободно да избере за себе си занатіе, но не е еще опрѣдѣлило каквы трѣба да бѣдѣтъ занятія му, — тогазъ то трѣба да търси мѣсто и работѣ, т. е. да ся глави у нѣкого да работи, но да гледа щото работата му да го възнагради. Когато единъ чловѣкъ е свободенъ да си избере прѣдмѣтъ за своитъ трудове той

трѣба да работи съ присърдце и да живѣе умѣрено, и послѣдствіята ще бѣдѣтъ таквызъ, щото слѣдъ нѣколко години и той самъ ще да има работници.»

И така, твърдыйтъ характеръ, неуморимыйтъ трудъ и силната воля сѣ най-главнытъ достоинства на всякой чловѣкъ; чрѣзъ тѣхъ той може да достигне цѣль-тѣ си и да носи съ достоинство името чловѣкъ. Това ни доказва животоописаніето на този примѣренъ Американецъ.

Работяніето

Всички чловѣци сѣ родени за да работятъ; работата е законъ Божій; а лѣнивытъ (мързеливытъ) е тегота на обществото и Богъ му не дава благословеніето си. Богъ помага всякога на оногози който работи. *Богъ обыча да помага на оногози който си помага*, казалъ единъ староврѣмененъ мудрецъ. Тази идея трѣба да ся врѣже въ сърдцето на всякого чловѣка.

Работата не е трудъ, но на противъ тя е нѣщо нужно за здравіето на тѣлото и на умътъ. Нѣма нищо друго по-несносно и по-досадно отъ мързеливъ чловѣкъ, мързеливытъ е тяготенъ и отеготява другытъ. За него частъ е година, жегата на деньтъ несносна и студътъ всякога прѣкалена. Съ единъ рѣчь мързеливытъ сѣ язва на общинытъ.

Работѣте, дѣца мои, ако искате да станите честиты, и ако искате да вы почитатъ; отивайте на работѣтъ си всякога съ весело сърдце и благодарны. Молѣте ся Богу да благослови трудовѣтъ ви; имайте всякога прѣдъ очи работѣтъ си, и никога не отбѣгвайте отъ трудѣтъ. Ако работите, вы сте трудолюбивы дѣца; но ако не работите, тогазъ ще вы кажѣтъ хѣлгѣзи.

— Мързельтъ прилича на рѣждъ, която изяда и разваля едно какво да е нѣщо повече отъ колкото работата; както напимѣръ, ключѣтъ който употрѣбывама е всякога лъскавъ; когато ключъ който не ся употрѣбыва пораждивва и скоро ся разваля.

Длъжность къмъ старитѣ

Длъжни сме да почитамъ старитѣ. Нека имъ пристоява-
мы и да имъ помагамъ, а че може намъ други да ни възда-
дѣтъ, когато и ный остарѣемъ. Старцитѣ повечко обычатъ
да разказватъ за разны работы, нека ги слушама съ вни-
маніе, защото много работы знайтъ онѣзи които сж мно-
го видѣли. Старцитѣ по възрастътъ си сж много по-опытны-
и за туй добръ е да ся допытваме до тѣхъ кога има да
правимъ нѣщо, да ся съвѣтуваме и да искама мнѣніето имъ.

Старитѣ лесно могатъ да пострадатъ нѣкое зло, за-
щото сж слабы; за туй трѣба да отбѣгваме да имъ не
причиняваме ни най малкѣтъ скърбъ и да ги неоставяма
да ся трудятъ много на работѣ. Господъ рано или късно
наказва онѣзи които не почитатъ старитѣ.

Знаете ли, дѣца мои, защо сме длъжни ный да почита-
ма много старитѣ, и да ся докарваме къмъ тѣхъ кротко
и сладкодумно даже и ако да сж изгубили умственнѣтъ си
силы? Защото като сж живѣли много врѣме тѣ сж рабо-
тили доволно за насъ, обычали сж ны много, и може мно-
го и да сж теглили за насъ. За туй трѣба да имъ при-
год. вама съ признателность, защото иначе ще бждемъ не-
признателны.

Мысли на благоразумното дѣте.

Който говори както мысли, и прави както говори, той
е почтенъ чловѣкъ; ако искамъ да съмъ почтенъ, трѣба
да говорѣмъ всякога, каквото мыслимъ, и да правѣмъ, како-
то говорѣмъ.

Когато злословімъ други чловѣцы, одумвамъ ги; а съ
одумваніето може да сторѣмъ нѣкому си по-голѣмо зло, отъ
колкото ако бы да му изгорѣмъ къщѣтъ.

Никога не щѣ да похвалимъ чловѣкъ, ако не е досто-
енъ за похвалѣ; защото ласкателитѣ сж чловѣцы лъж-
цы, и ласкателството е измама.

Утре, е всякога деньтъ въ който мързеливытъ ся канятъ да работятъ.

Тѣга, скърбъ и недоумѣніе

Идѣтъ отъ праздното седѣніе

Отъ него послѣ злодѣяніе

А най-подиръ и наказаніе.

Куко и Пипе.

Ехъ че какътъ си, ты байно пѣтьо,
Бре хубавелякъ, бре лице свѣтло!
Сѣща гыдія, кат' ся наперишь;
Кога постѣивашъ земѣтъ мѣришь.
А кога пѣешъ, ей тѣй е, сякашь
Музика свири; а като крикашь
Низъ цѣло село кѣнти гласѣтъ ти
И потреперва и тазъ що маѣцъ!
— Ам' ты, сестринке, куковке ясна,
Ам' ты каква си птичка прѣкрасна!
Дивна тя майка дивно родила:
Спретна, напета, скопосна, мила;
Гласъ благороденъ, сивъ царскый косъмъ!
(Ако тя лѣжа да не харосамъ).
Хеле когато пѣкъ закукувашъ,
Ей тѣй е, сякашь, на стихъ хортувашъ;
Въ гласѣтъ ти сладость, и редъ, и мѣра!
Като ты слушамъ, хвани ми вѣржъ,
Азъ ся прихласвамъ, чудѣъ ся маѣъ,
Какъ да ти хвалиъ и азъ незнаѣъ!

* * *

Недѣйте пыта що ся е зело
Нашето куко тѣй за пѣтело
Добро да дума и да го гали,
А и той него тѣй да го хвали, —
Едно на друго тѣ ся подмазвать.
Но колко щѣтъ ся съ хвалбы обсипа;
Хората знаѣтъ и право казвать:
«Каквото куко, таквотъ и пипе.»

Най-мѣчното и най-лесното

Попытали одного философа, който ся зовялъ Талесъ: Кое е най-мѣчното и кое е най-лесно? Огъ всичко най-мѣчно, отговорилъ той: Да познае чловѣкъ себе си и недостаткытъ си, а отъ всичко най-лесно е: Да познае чловѣкъ недостаткытъ на другытъ.

— По-добръ е да похвалявашъ добродѣтели на неприѣтеля, неже да ласкаешъ недостаткытъ на пріѣтеля.

— Смиреномѣдріето е голѣмъ свѣтлина, оставя духътъ всякога отворенъ и сърдцето всякога готово къмъ истиннытъ.